

REVITALIZACIJA IZVIRNE MLAKE NA MAKOTERJEVEM BREGU V SELU Z EKOREMEDIACIJAMI

Mlaka leži v neposredni bližini romanske rotunde. (Foto: Kikec, junij 2007.)

POSTOPEK OBNOVE MLAKE Z NAMENOM, DA SE V NJEJ ZADRŽUJE VODA

1. V sušnem obdobju smo ročno, z lopato, motiko in grabljami odstranili zaraščeno rastlinje. Rastlinje v mlaki smo pokosili, odstranili smo suha stebela rogoza. Odstranjena odvečna zemlja se je po testni analizi (vsebnost Na, P, NO₃ in drugih komponent) odložila na njive.
2. Po očiščenju kotanje mlake smo očistili majhen izvir na dnu, da lahko voda nemoteno priteka na površje. Notranjost mlake smo zatesnili z ilovico, ki je bila položena v več plasteh, da se zagotovi vodotesnost.
3. Dotok vode je bil dovolj močan, da se je mlaka sama zapolnila z vodo.
4. Mlaka se bo občasno vzdrževala tako, da se bo z grabljami odstranilo rastlinje, s čimer se bo lahko v njej zadržalo čim več vode.
5. V okolici mlake smo zasadili vegetacijski pas trstičja.

Mlako smo urejali s pomočjo lokalnega prebivalstva v okviru delovnih akcij. (Foto: Kikec, september 2007.)

Mlaka se je z leti zrasla ter se deloma zasula. (Foto: Kikec, julij 2007.)

Mlaka je bila obnovljena s pomočjo Heliosovega sklada. V projektu so sodelovali: Občina Moravske Toplice, TIC Moravske Toplice, OŠ Fokovci, Društvo geografov Pomurja in Filozofska fakulteta Maribor, Mednarodni center za ERM.

Mlaka v Selu v Občini Moravske Toplice na Goričkem je v preteklosti pomenila pomemben vir vode za napajanje živine in zalivanje njiv. Polni se s padavinsko vodo ter z majhnim izvirom na dnu. Glinene prsti omogočajo zadrževanje vode. Njena globina znaša 1,5 m. Mlaka se je z leti deloma zasula in zrasla, s tem pa so bile onemogočene nekatere osnovne ekosistemske funkcije: ni delovala puferško in čistilno, zaradi delnega zasipanja je bila onemogočena naselitev določenih rastlinskih in živalskih vrst, s tem pa se je zmanjšala njena biodiverziteteta. Zato smo se odločili mlako obnoviti in ji ponovno vrniti življenje.

Mlaka je celovit ekosistem, ki se sam vzdržuje. (Foto: Kikec, april 2007.)

Izvir priteče iz debele plasti ilovice in je dovolj močan, da vzdržuje nivo vode v mlaki. (Foto: Kikec, avgust 2007.)

Za mlake Goričkega je značilna velika biotska pestrost. Vlagoljubne vrste si sledijo v ekosistemskem zaporedju – krogih.

- **Suhi del mlake** poraščajo hitro rastoče rastlinske vrste, ki pospešujejo zaraščanje mlake, najpogosteje najdemo navadno ločje (*Juncus effusus*), nitrofilne vrste – dresni (*Polygonum* spp.), kislíce (*Rumex* spp.).
- **Občasno suhi del mlake** poraščajo močvirske vrste rastlin: širokolistni rogoz (*Typha latifolia*), ostri šaš (*Carex gracilis*), navadni skutnik (*Peplis portula*), rumeni blatnik (*Nuphar luteum*), različne vrste sit (*Eleocharis* spp.).
- Vodne rastline so omejene na **del mlake, ki je stalno pod vodo**. To so plavajoče in delno potopljene rastline iz družine vodelečevk (*Lemnaceae*) ter ukoreninjene vodne rastline: različni dristavci (*Myriophyllum spicatum*), račja zel (*Elodea canadensis*).

V in ob mlaki najdemo tudi številne živalske vrste: modrozelenka deva (*Aeshna cyanea*), zelena rega (*Hyla arborea*), veliki pupek (*Triturus carnifex*) obrobjen kozak (*Dytiscus marginalis*) in druge.

Zaradi neposredne bližine intenzivno obdelovane njive ter lokalne ceste smo ob mlaki zasadili **vegetacijski pas**, ki zadržuje širjenje škodljivih snovi v vodo in tako ohranja dobro ekološko stanje v mlaki.

Vegetacijski pas:

- zavira prehitro odtekanje vode s površine tal,
- razgrajuje pesticide in nitratre v prsteh,
- zmanjšuje hitrost vetra,
- je pomemben habitat rastlin in živali,
- je vizualna obogatitev pokrajine.

Filozofska fakulteta,
Mednarodni center za ERM

dr. Ana Vovk Korže in Tatjana Kikec